

A BIBLIOGRÁFIA HELYZETE MAGYARORSZÁGON

SZABÓ SÁNDOR

A hazai bibliográfiai munkálatok legátfogóbb értékelésére mindmáig az 1961-ben Gödöllőn rendezett Országos Bibliográfiai Munkaértekezlet vállalkozott. A munkaértekezlet megállapította, hogy „eredményeink elégtelenek, a bibliográfiai termésben nagy hézagok mutatkoznak, még nem sikerült biztosítani a kellő rendszerességet, itt-ott a megkívánható színvonalat sem, s mindenképpen hiányzik a kellő szervezethezesség”.¹ A helyzet elemzése alapján az értekezlet ajánlások formájában megfogalmazta a legfontosabb teendőket, így többek között a munkamegosztás és együttműködés megteremtését, az igényekhez igazodó bibliográfiai tervek készítését, a hazai bibliográfiai munkák koordinálását.

A következőkben az utóbbi 5–10 év kiemelkedőbb hazai bibliográfiai munkálatait igyekszünk áttekinteni, elsősorban a nemzeti irodalmat regisztráló általános nemzeti és a nemzeti szakbibliográfiai vállalkozásokra korlátozva vizsgálatunkat. Mindezt nem az elemzés és értékelés igényével tesszük, célunk elsősorban az, hogy megpróbáljuk ráirányítani a figyelmet az utóbbi évek fontosabb vállalkozásaira, bibliográfiai munkánk értékeire és fogyatékoságaira, s megláttatni, előbbre jutottunk-e az elmúlt két évtized során a Gödöllőn megfogalmazott legfontosabb célkitűzések realizálásában.

Általános nemzeti bibliográfiák

Az elmúlt évek során az Országos Széchényi Könyvtár komoly erőfeszítéseket tett a magyar nemzeti bibliográfia korszerű rendszerének kiépítésére.

A kurrens nemzeti bibliográfiai füzetek 1977. szeptemberétől megváltozott címmel jelennek meg, a Magyar Nemzeti Bibliográfia elnevezés lényegében sorozatcím lett, az alcím az adott sorozatban feldolgozott dokumentumtípusra utal. A legtöbb változás az MNB Könyvek Bibliográfiája c. sorozat szerkesztésében és előállításában történt (új indulású, ill. új címen megjelenő időszaki kiadványok felvétele, szótárrendszerű, árnyaltabb keresést biztosító mutatórendszer stb.). A számítógéppel előállított bibliográfia további korszerű szolgáltatások alapjául is szolgál, ill. szolgálhat: éves kumulációk gyors előállítása, központi cédulaellátás megszervezése, különböző származékbiográfiák készítése stb. A fejlesztési munkák azonban ezideig lényegében csak erre a füzetre korlátozódtak. Az évek óta számos jogos kifogásokkal, bírálattal illetett Időszaki Kiadványok Repertóriumá-nak szerkesztésében 1981 elejétől várható változtatás.²

Kurrens nemzeti bibliográfiai rendszerünknek megindulásától, 1946-tól egyik legnagyobb hiányossága, hogy elmulasztja a sajtótermékek rendszeres számbavételét. Az elmúlt években ezen a területen is szerencsés változás történt: az Országos Széchényi Könyvtár közzétette az 1976-ban megjelent periodikus kiadványokat tartalmazó bibliográfiát, mely a tervek szerint évenként fog megjelenni.³ Reméljük, a jelenleg meglévő lemaradás csökkenni fog, hiszen 1980 végén még csak az induló kötet áll rendelkezésünkre.

Megoldatlan a hungarika-anyag bibliográfiai regisztrálása. Az érintett két kiadvány (Külföldi Magyar Nyelvű Kiadványok és a Hungarika Irodalmi Szemle) erősen szelektív és a könyvek esetében nem tekinthető többnek egy gyarapodási jegyzéknél, hiszen csupán a magyarországi könyvtárak által beszerzett és az OSZK Könyvek Központi Katalógusába bejelentett könyvek bibliográfiai adatait tartalmazzák. Változtatást, fejlesztést itt is terveznek.⁴

A retrospektív nemzeti bibliográfia munkálataiban jelentős előrehaladás történt az elmúlt években. Lényegében befejeződtek a Horthy-korszaknak, az 1921–1944 közötti időszaknak a dokumentumtermését feltáró nyolc kötetre és két mutatókötetre tervezett bibliográfia munkálatai. Az első kötet már megjelent, melyet remélhetően évenként további kötetek fognak követni. Folytatódtak az RMNY munkálatai és kiegészítő kötetek készültek a Petrik ciklusokhoz.

Nem ilyen kedvező a helyzet a periodikumok visszatekintő feldolgozásánál. Könyvészeti irodalmunkban a sajtótermékek retrospektív feldolgozása a múlt század második felében és a 20. század elején jelentős szerepet kapott, számos munka készült ekkor el, pl. Dezsényi Béla, Kereszty István, Szalády Antal összeállításai. Ezek forrásértékű felhasználását nehezíti, hogy nem alkotnak összefüggő kronológiai és területi egységet, feldolgozási módszerük is eltérő. Egy új, korszerű sajtóbibliográfia elkészítése tehát rendkívül fontos lenne, nélküle bibliográfiai rendszerünk nagyon hiányos. Az elmúlt évtizedek során több elképzelés, sőt rész munka is született, teljes kivitelezésre azonban egy sem került. Az MTA és a Művelődési Minisztérium Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága egy új tervezetet fogadott el, mely szerint egy öt kötetre tervezett sorozat 1705-től 1975-ig (az 1976-os tárgyévű kurrens sajtóbibliográfia időhatáráig) regisztrálná a megjelent időszakos kiadványokat. A teljes retrospektív sajtóbibliográfia elkészültéig a sajtótörténeti monográfiákon és bibliográfiákon, valamint szakajtó-bibliográfiákon kívül elsősorban a területi (megyei) sajtóbibliográfiák adnak legteljesebb áttekintést, igaz területi tagolásban a hazai sajtótermésről. Ezért is oly jelentősek a megyei, városi könyvtárak helyismereti bibliográfiái. Napjainkig 13 megye hírlap-folyóiratbibliográfiája készült el.⁵

Az Országos Széchényi Könyvtár, mint ismeretes, nemzeti dokumentumtermésünknek csupán egy részéről, bár kétségtelenül példányszámban és fontosságban jelentősebb hányadának számbavételéről gondoskodik. A kiadványoknak egy tekintélyes részét, melyeket többé-kevésbé az ún. nem hagyományos vagy speciális dokumentumok kategóriájába szoktunk sorolni, az MNB nem regisztrálja. Számbavételük, bibliográfiai adataik közreadása azokban az intézményekben történik, ahol azok országos jellegű gondozása, gyűjtése és feldolgozása folyik. Az a gyakorlat, hogy az az intézmény legyen a bibliográfia közreadója, ahol a gyűjtemény van, helyeselhető. Így kerülnek regisztrálásra pl. a szabaddalmi leírások az Országos Találmányi Hivatal hivatalos lapjában, a „Szabaddalmi Közlöny

és Védjegyértékesítő”-ben, a szabványok a Magyar Szabványügyi Hivatal kiadásában megjelenő „Szabványügyi Közlöny”-ben stb. Ezen, a nemzeti bibliográfiai rendszer részét képező, a speciális dokumentumokat regisztráló szolgáltatások száma az elmúlt években öröndetesen nőtt. Ezek sorában említhető pl. a hazai prospektusokról a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Könyvtára által közzétett index-mű, vagy az Országos Oktástechnikai Központ szerkesztésében megjelenő Új Média c. kiadvány. Néhány fontos dokumentumtípus bibliográfiai számbavétele azonban a mai napig megoldatlan. Így pl. nem kerülnek regisztrálásra a hazai kutatási jelentések (az MNB Könyvek Bibliográfiája 1979-től a kötelespéldány-szolgáltatás útján beérkező jelentéseket regisztrálja ugyan, de ez az összvolumennek feltehetően csak töredéke), nem minden egyetem készíti el a doktori disszertációk jegyzékét, de megoldatlan a vállalati irodalom több típusának a kontrollja is.

Nemzeti szakbibliográfiák

A hazai szakbibliográfiai rendszer első és egyben utolsó átfogó tervét a két világháború között az Országos Könyvforgalmi és Bibliográfiai Központ készítette el. A kétségkívül irreális elképzelésből elég kevés valósult meg. 1945 után, különösen az 50-es évek végén és a 60-as években számos tudományterületen jelentős bibliográfiai tevékenység kezdődött. Ekkor indult ma is élő kurrens szakbibliográfiáink többsége, és ezekre az évekre tehető több jelentős retrospektív vállalkozás munkálatainak a megindulása is. E munkálatok egy részére azonban az esetlegesség, koordinálatlanság, gyakran a túlméretezettség volt jellemző, amely a mai napig nem sokat javult. A hiba egyik legfőbb oka, hogy hiányzik hazánkban a bibliográfiai munkák tervezése és koordinálása. Mintha a dolgok a fejük tetejére lennének állítva: bibliográfiai műhelyek, könyvtárak, tudományos intézmények bejelentik, hogy milyen összeállítást kívánnak készíteni és ezek summázatából állnak össze az éves bibliográfiai tervek!⁶ A bibliográfiák, így a szakbibliográfiák is egymást kiegészítő, egymáshoz igazodó rendszert kellene, hogy alkossanak, amely viszont csak akkor működhet jól, ha azt előre megtervezik.

A magyar bibliográfiai munkálatok ma gyakran az egyes érintett intézmények anyagi és szellemi kapacitásától, vezetőik belátásától, egyes bibliográfusok lelkesedésétől függenek, csak esetlegesen veszik figyelembe a tényleges szükségleteket és a reális lehetőségeket.

Túlméretezettség, a lehetőségek reális mérlegelésének a hiánya egyes retrospektív vállalkozásainknál, érthetően elsősorban a nemzeti tárgyú tudományok területén figyelhető meg. Az I. Tóth Zoltán szerkesztésében megjelent Magyar Történeti Bibliográfia megjelenése közben, még 1950-ben hozzákezdtek a vállalkozás folytatásához, az 1867–1945 közötti korszak magyar történeti bibliográfiájának anyaggyűjtéséhez. A munka, mint ismeretes, nem készült el, a gyűjtőmunka leállt, az anyag túlzott méretei miatt folytatására nem is számíthatunk. A néprajztudomány területén az 1945 utáni irodalmat feldolgozó összeállítások után 1977-ben megjelent az 1850–1970 közötti korszak bibliográfiai feldolgozása, több mint ezer oldalon. Önkéntelenül adódik a kérdés, hogy

a szerkesztőknek, összeállítóknak lesz-e lehetőségük megkezdett munkájukat be is fejezni, nem jut-e ez a vállalkozás is a történeti bibliográfia sorsára, nem leszünk gazdagabbak ismét egy torzóval? Az is kérdéses, hogy a kutatás igényli-e egyáltalán ezt a teljességet? Meggyőződésünk, hogy a megoldást a bibliográfiai kalauzok, guide-ok jelentenék, melyben az egy Kosáry-t leszámítva sajnos híján van szaktudományi könyvészetünk.

A koordináció hiányának, a rendszertelenségnek a nyoma elsősorban egyes kurrens szakbibliográfiai vállalkozásunkon érzékelhető. Hazánkban jelenleg – az időszak kiadványokban megjelenőket is figyelembe véve – több mint negyven kurrens vállalkozás él.² Ez igen magas szám. Az általános jellegű és határterületi irodalom vonatkozásában óhatatlanok az átfedések, különösen akkor, ha figyelembe vesszük, hogy olyan szűkebb és egymáshoz közeli szakoknak van önálló bibliográfiája, mint a belkereskedelem és vendéglátás. Ugyanakkor olyan diszciplínák irodalmának regisztrálása megoldatlan, mint a matematika, kémia, fizika. A biológiai irodalom is csupán három helyről, az orvosi, állatorvosi és mezőgazdasági bibliográfiákból gyűjthetők össze, ugyanakkor félő, hogy a növényteni és állattani irodalom egy része a három szolgáltatás között elvész. A rendszertelenségre kirívó példaként szolgál „A magyarországi nyelvtudomány bibliográfiája”. Az 1961-es tárgyévvel indított, jól szerkesztett és igényes bibliográfiai vállalkozás néhány év után megszűnt, legfőképpen azért, mert a szerkesztője nyugdíjba vonult. Több mint tíz éve nem találtak megoldást a munka folytatására, vagy talán eredeti formájában nem is volt rá igény?

Meglévő kurrens bibliográfiáink eltérő gyakorlatot követnek többek között a regisztrálandó dokumentumok tekintetében, a határterületek irodalmának lajstromozását illetően, a bibliográfiai leírás gyakorlatában.⁷ Kellő koordinációval ezek nagyrészt kiküszöbölhetők lennének.

A bibliográfiai munkákban tapasztalható tervszerűtlenség, koordinátlanság, a még ma is meglévő „fehér foltok” ellenére az elmúlt években – elsősorban egyes bibliográfiai műhelyek jóvoltából – néhány szakterület irodalmának feltárásában komoly eredmények születtek.

Az utóbbi időszak talán legjelentősebb bibliográfiai vállalkozása az irodalomtudomány területén folyik. A magyar irodalomtudomány régi adósságát törleszti a kilenc kötetre tervezett, az MTA Irodalomtudományi Intézetében szerkesztett irodalomtörténeti bibliográfia elkészítésével.⁸ E bibliográfia az 1970-ig megjelent, a magyar irodalom történetével foglalkozó munkákat, kritikai kiadásokat, tanulmányokat, cikkeket dolgozza fel, s lemond irodalmunk szövegeinek, az írói alkotásoknak a feldolgozásáról. A bibliográfia gyűjtőkörének ez a leszűkítése napjainkhoz közelítve fog érzékelhetőbbé válni, hiszen csak azokat a szépirodalmi műveket dolgozza fel, melyeknek kritikai visszhangja is volt. Ezért is volna oly fontos, hogy az egyre nagyobb lemaradással készülő Kozocsa-féle bibliográfiák nem állnának meg az 1961–1965-ös időszaknál, hanem a következő öt év irodalmi anyagát is feldolgoznák. 1980-ban az Országos Széchényi Könyvtár elkészítette „A magyar irodalom és irodalomtudományi bibliográfia” c. kurrens kiadvány 1. kötetét 1976-os tárgyévvel. Ha visszamenőleg is feldolgoznák az 1971–1975-ös évek anyagát, akkor lényegében teljessé válna a magyar irodalmi bibliográfia rendszere.

Figyelemreméltó feltáró munka folyik a Petőfi Irodalmi Múzeum Könyvtárában. Az 1972-ben indított Bibliográfiai Füzeteknek immár hat sorozata van, melyek közlik a magyar irodalmi folyóiratok, az irodalomtörténeti művek bibliográfiai adatait, továbbá a magyar irodalom első kiadásai, almanachok, folyóiratok analitikus feldolgozásai alkotják az egyes sorozatokat. Ezek közül, korszerű retrospektív sajtóbibliográfia hiányában talán a folyóiratokat feldolgozó „A” sorozat számíthat a legnagyobb érdeklődésre. Régebbi indulású, de ma is nélkülözhetetlen forrás, különösen az MNB Időszaki Kiadványok Repertóriumá gyűjtőkörének ismeretében a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár kéthavonta megjelenő „Irodalomtörténeti tanulmánykötetek és folyóiratok analitikus bibliográfiai kartotékjai” c. szolgáltatása.

A történettudomány területén korábban tapasztalt élénk bibliográfiai munkálatok az utóbbi időben alábbhagytak. Utolsó jelentősebb vállalkozás a „Kosáry” új kiadásának első kötete, valamint a Magyar történettudomány válogatott bibliográfiája volt.⁹ A Kosáry-bibliográfia további köteteinek anyaggyűjtése folyik, a válogatott bibliográfia folytatása a közeljövőben nem várható.

Az 1970-es évek elejétől a szociológiai irodalom számbavételének fontos műhelye a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár. 1972-től jelenteti meg a Szociológiai Információ c. negyedéves bibliográfiát, mely közli a Magyarországon megjelent magyar és idegen nyelvű, valamint a külföldön magyar nyelven közzétett szociológiai irodalmat. Egyidejűleg hozzákezdtek egy hét kötetre tervezett retrospektív bibliográfia szerkesztéséhez, mely 1900-tól 1972-ig, a kurrens bibliográfia indulásáig dolgozza fel a hazai szociológiai irodalmat. Eddig az 1., 2. és 5. kötetek jelentek meg.¹⁰

Az utóbbi időben egyre gyakrabban találkozhatunk a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Könyvtárának bibliográfiai kiadványaival. Az 1970-től évente megjelenő közgazdasági bibliográfia,¹¹ valamint az egyetem oktatóinak irodalmi munkásságát és a disszertációkat feldolgozó bibliográfiák mellett figyelmet érdemel a Közgazdasági Szakkönyvtári Kalauz c. kiadvány,¹² mely 21 közgazdasági gyűjtőkörű könyvtár állományáról, szolgáltatásairól informál.

Jelentősen bővültek az elmúlt évek során a jogi tájékoztatás eszközei is. Az Országgyűlési Könyvtár számos korábbi, rendszeresen megjelenő bibliográfiai szolgáltatásai mellett (Unesco kiadványok válogatott bibliográfiája, ENSZ Titkársági kiadványok stb.) 1981-től jelenteti a magyar jogi szakirodalom kurrens bibliográfiáját. Figyelmet érdemel még a könyvtárnak a közelmúltban készített két kiadványa,¹³ melyek a jogi információszolgáltatás hazai, ill. külföldi forrásait és eszközeit tekintik át. Ilyen másodfokú bibliográfiai kalauzok hasznosak lennének más szakterületeken is.

Egy sajátos bibliográfiai vállalkozás indult az elmúlt időszakban, mely tartalomtól függetlenül egy intézményrendszer által közzétett dokumentumok regisztrálását tekinti feladatának. A Múzeumi Restaurátor és Módszertani Központ gondozásában megjelenő „A Magyar Múzeumok Kiadványainak Bibliográfiája” c. sorozat 1–3. kötete a hazai múzeumok 1945–1974 között megjelent kiadványainak retrospektív összegzése, míg a 4. kötettől 1975-ös indulással kurrens éves bibliográfiának tekinthető.

Áttekintésünk a lehetőségekből adódóan csak vázlatos lehetett, elsősorban néhány bibliográfiai műhely munkájára, újabb vállalkozásokra akarta ráirányítani a figyelmet. Nem érintettünk olyan bibliográfiákat, melyek régebbi keletkezésűek, ill. indulásúak, így bibliográfiai rendszerünknek régóta számontartott, fontos tagjai, mint pl. a mezőgazdasági, orvosi, pedagógiai, könyvtártudományi stb., továbbá a folyóiratokban megjelent összeállításokat, valamint az egyes könyvtárak szűkebb, speciálisabb témában, vagy egy-egy alkalomra készített bibliográfiáit. Ugyancsak mellőztük a közművelődési könyvtárak szerteágazó, elsősorban helyismereti témára koncentráló bibliográfiai munkálatait. Ez utóbbiról a közelmúltban két átfogó tanulmány is megjelent.⁵

Az elmondottak úgy hisszük, jól érzékeltetik, hogy még nem beszélhetünk a hazai bibliográfiák teljes rendszeréről, inkább csak annak keretei, egyes oszlopai vannak meg. A tényleges előrelépések mellett az általános nemzeti bibliográfia terén is még komoly hiányokat kell pótolni elsősorban a sajtótermékek regisztrálását illetően. Szakbibliográfiai munkánk az elmúlt évek során aránytalanabbá vált: egyes diszciplínák irodalmának korszerű bibliográfiai feltárásai mellett más területeken évek óta semmit nem léptünk előre. A bibliográfiai munkák gyakran tapasztalható koordinálatlanságának, tervszerűtlenségének legfőbb oka, hogy a bibliográfia ügyének nincs gazdája Magyarországon. El kellene érni, hogy a bibliográfiai terveket ne csak regisztrálják, hanem a bejelentések a koordináció alapjául szolgáljanak. A tervszerűség, az irányítás és a számonkérés e területen sem nélkülözhető!

JEGYZETEK

1. Országos Bibliográfiai Munkaértekezlet. Gödöllő, 1961. Sajtó alá rend. BERECZKY László. OSZK–KMK, Bp. 1962. VI. 284 p. in: 93.p.
2. SONNEVEND Péter: Válaszúton a kurrens magyar cikkbibliográfia. = Könyvtári Figyelő. 26.évf. 1980. 6.sz. 601–608.p.
3. Kurrens Időszaki Kiadványok. A Magyarországon megjelent időszaki kiadványok bibliográfiája. 1976. 1–2.köt. Bp. 1977–1979.
4. MOHOR Jenő: Kérdőjelek a külföldi hungarika-irodalom kurrens bibliográfiai feltárása körül. = Könyvtári Figyelő. 27.évf. 1981. 2.sz. 101–109.p.
5. LISZTES László: Helyismereti bibliográfiai kiadványok Magyarországon. = Könyvtáros, 1980. 12.sz. 733–737.p.
PÉTER László: Könyvtáraink helyismereti kiadványai. = Könyvtári Figyelő. 24. évf. 1978. 3.sz. 247–261.p.
6. A magyar könyvtárak bibliográfiai tervei 1971– (Összeáll. JORDÁN Katalin.) [Közread. az] OSZK KMK. Bp. 1979. 64 p.
7. Ld. bővebben FÜGEDI Péterné: Kurrens nemzeti szakbibliográfiáink elemzése. Bp. NPI. 1972. 59 p.
8. A magyar irodalomtörténet bibliográfiája. Bp. Akad.K. 1.köt. 1772-ig. 1972. 2.köt. 1772–1849. 1975.
9. KOSÁRY Domokos: Bevezetés Magyarország történetének forrásaiba és irodalmába. I. Bp. Tankönyvkiadó, 1970. 889 p.
A magyar történettudomány válogatott bibliográfiája 1945–1968. Bp. Akad.K. 1971. 855 p.

10. A magyar szociológiai irodalom bibliográfiája. 1–2. köt. Folyóiratok. 1900–1919. Szerk. LITVÁN György – REMETE László. [Közread. az] MTA Szociológiai Kut. Cso. FSZEK. Bp. 1970–1975.
A magyar szociológiai irodalom bibliográfiája. 5.köt. Könyvek és folyóiratok 1945–1948. jún. Szerk. REMETE László – BÓNA Márta. [Közread. a] FSZEK. Bp. 1977. 257 p.
11. Magyar közgazdasági irodalom. Közread. a Marx Károly Közgazd. Egyetem Központi Könyvtára, 1970–
12. Közgazdasági szakkönyvtári kalauz 1978. Bp. Marx K. Közgazd. Egyet. Központi Könyvtára. 1978. 105 p.
13. A magyar jogi információszolgáltatás forrásai és eszközei. Összeáll. NAGY Lajos. Bp. Országgyűlési Könyvtár, 1977. 102 p.
A külföldi jogi információszolgáltatás forrásai és eszközei. Összeáll. NAGY Lajos – BALÁZSNÉ VEREDY Katalin. Bp. Országgyűlési Könyvtár, 1979. 135 p.

TELETEX HELYETT MIKROSZÁMITÓGÉPES TERMINÁLOKKAL bonyolítja le a könyvtárközi kölcsönzést Minnesota állam közművelődési könyvtári hálózata. Egyelőre 26 terminált szereztek be. Az új rendszer 10-szer olyan gyors, mint a régi, s hosszú távon gazdaságosabb is, főként mivel más célokra is használható.

(Advanced Technology – Libraries. 1980. nov.)

NYILVÁNOS MŰHOLDAS TELEFACSIMILE SZOLGÁLTATÁS indult London és Torontó között. Az A/4 formátumú anyag első lapját 4, a továbbiakat 2 forintért továbbítják, minimum 3 óra alatt. Ezt az „Intelpost” szolgáltatást más országokra is ki fogják terjeszteni.

(Inform. Retrieval and Libr. Automation. 1980. júl.)

A KÉPERNYŐS TERMINÁLOK mellett végzendő számítástechnikai, tájékoztatási, könyvtári stb. munka feltételeit külön munkaügyi rendelet szabályozza Brémában (mint az NSZK egyik tartományában). Az ilyen munka a munkaidőnek legföljebb felét teheti ki, minden 50 perc után 10 perc szünettel. A rendelet előírja az ilyen munkahelyen dolgozók előzetes orvosi és időközönkénti speciális szemészeti vizsgálatát, a munkahely ergonómiai stb. kialakításának kritériumait. [Hasonló intézkedésekről számolt be a Buch und Bibliothek a Detusche Bibliothek (Frankfurt/Main) vonatkozásában –, erről lapunk múlt évi 4. számában hírt adtunk (362.p.).]

(Zentralblatt für Bibliothekswesen und Bibliographie. 1980. 2.no.)